

مقایسه‌ی وضعیت فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی چایی و الکترونیکی اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز

هومن سلیمانی: کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران (نویسنده‌ی مسئول).

hooman.soleymani@yahoo.com

غلامرضا حیدری: دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

فرزانه قنادی نژاد: کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

چکیده

دریافت: ۱۳۹۶/۱۱/۱۶

پذیرش: ۱۳۹۶/۱۱/۱۳

زمینه و هدف: هدف این پژوهش بررسی وضعیت فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی چایی و الکترونیکی و مقایسه‌ی این دو میان اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز است.

روش پژوهش: پژوهش حاضر که به صورت پیمایشی انجام شده است، به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به لحاظ ماهیت از نوع توصیفی و تحلیلی است. جامعه‌ی پژوهش شامل کلیه‌ی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که میانگین کلی فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی چایی اعضای هیأت علمی ۲/۸۶ و فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی الکترونیکی ۲/۸۲ است. به این ترتیب، وضعیت فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی چایی و الکترونیکی اعضای هیئت علمی در سطح نسبتاً مطلوبی گزارش می‌شود. یافته‌ها بیانگر آن است که تفاوت معنی‌داری میان فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی چایی و الکترونیکی اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز وجود ندارد.

نتیجه‌گیری: نتایج حاکی از آن است که فعالیت‌های مدیریت اطلاعات الکترونیکی و فعالیت‌های مدیریت اطلاعات چایی اعضای هیأت علمی هم سطح هستند و هیچ کدام بر دیگری چیرگی ندارند. همواره پدیده‌های جدید نیاز به یک بازه‌ی زمانی بیش‌تری برای شناخت و اثبات خود دارند و ممکن است در آینده ابزارهای الکترونیکی جدید مورد استفاده‌ی بیش‌تری قرار گیرند.

کلیدواژه‌ها: مدیریت اطلاعات، مدیریت اطلاعات شخصی، اطلاعات الکترونیکی، اطلاعات چایی، اعضای هیأت علمی

مقدمه

پژوهش و طرح‌هایی که در دست اجرا دارند، با حجم انبوهی از اطلاعات مواجه هستند. آن‌ها باید بتوانند نیاز اطلاعاتی خود را تشخیص بدهند و از میان حجم زیاد اطلاعات، منابع مورد نیاز خود را بیابند و جهت استفاده به مجموعه اطلاعات شخصی خود وارد کنند؛ بنابراین اطلاعات جدید به طور دائم به مجموعه اطلاعات شخصی آن‌ها اضافه و روز به روز بر حجم اطلاعات قبلی افزوده می‌شود.

به این ترتیب، اعضای هیأت علمی برای این‌که بتوانند از مجموعه اطلاعات شخصی خود به نحوی مطلوب، بهینه و کارا استفاده کنند، نیازمند به کارگیری و رعایت یک رشته فعالیت‌ها به نام «فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی» هستند. با استفاده از این فعالیت‌ها می‌توان فراهم‌آوری، سازماندهی و استفاده از اطلاعات را به نحو مطلوب انجام داد. در صورتی که اعضای هیأت علمی، با فعالیت‌ها و عناصر مدیریت اطلاعات شخصی آشنا نباشند و نتوانند به طور مناسب از آن‌ها در مدیریت مجموعه اطلاعات شخصی خود

مدیریت کامل بر اطلاعات شخصی یکی از چالش‌هایی است که جامعه بشری از دیرباز با آن مواجه بوده است. علت اصلی این چالش، محدودیت‌های شناختی انسان است. از علل نیاز به مدیریت اطلاعات شخصی، سرریز اطلاعاتی است که در بیش‌تر مواقع منجر به آلودگی اطلاعات می‌شود (زوارقی، ۲۰۱۰). در قرن بیستم، افزایش بیش از حد تولید اطلاعات علمی که از آن تحت عنوان انفجار اطلاعات یاد می‌شود، ظهور اینترنت و بروز چالشی تحت عنوان سرریز اطلاعات که سبب طراحی نرم‌افزارها و اقتباس مهارت‌های خاصی برای مهار اطلاعات شخصی شد، همه بازنمونی از محدودیت بشر در مهار اطلاعات شخصی خود است.

اعضای هیأت علمی به عنوان مدرسان و پژوهشگرانی که در عرصه‌ی علم و دانش کار می‌کنند برای تدریس و انجام

یافتن و دوباره‌یابی عبارت است از مجموعه تلاش‌هایی چون جستجو کردن، مرور کردن و مرتب کردن که با هدف رفع یک نیاز اطلاعاتی انجام شود. به فعالیت‌ها و تصمیم‌گیری‌های مرتبط با اطلاعات که کاربران به منظور رفع نیازهای پیش‌بینی شده در آینده به نگهداری و ذخیره‌ی آن‌ها می‌پردازند، ذخیره‌سازی می‌گویند. سازماندهی به تصمیم‌گیری طرح‌واره، چگونگی ایجاد، نام‌گذاری و ارتباط اطلاعات یا دیگر مدارک اطلاق می‌شود. مجموعه‌ای از تدابیر، روش‌ها و ابزارهایی که کاربران برای نگهداشتن و حفاظت از مجموعه‌ی اطلاعات شخصی، اتخاذ می‌کنند تا از پاک شدن و یا از دست رفتن اطلاعات جلوگیری شود، نگهداشت است. امنیت را می‌توان مجموعه اقداماتی دانست که کاربران به وسیله‌ی آن‌ها ورود و خروج اطلاعات را کنترل کرده و برای حفاظت از دست‌برد و جلوگیری از دسترسی و تغییرات غیرمجاز استفاده می‌کنند (مجاور، ۲۰۱۳). ارزشیابی و ارزش‌گذاری، شناسایی نقاط ضعف و قوت و تلاش برای تقویت یک محیط اطلاعات شخصی است. تدبیر و مفهوم‌سازی به مجموعه تلاش‌هایی اطلاق می‌شود که موجب پر کردن شکاف بین یک واقعیت موجود (اطلاعات) و درک حقیقی ما از آن واقعیت می‌شود (آموزنده، ۲۰۱۱).

مطالعات مختلفی در خارج و داخل کشور به بررسی وضعیت مدیریت اطلاعات شخصی چاپی، الکترونیکی و مقایسه میان این دو پرداخته‌اند. مطالعات اولیه در زمینه‌ی مدیریت اطلاعات شخصی در دهه‌ی ۱۹۸۰ صورت گرفتند که بیش‌تر به پیمایش و توصیف وضعیت افرادی مانند استادان و پژوهشگران و کارمندان اداره‌ها پرداختند (پیر، ۲۰۱۱). تا اوایل دهه‌ی ۱۹۹۰ میلادی، بیش‌تر مطالعات این حوزه مربوط به اسناد کاغذی بود تا این که در سال ۱۹۹۵ نخستین پژوهش در محیط الکترونیکی توسط باریو^۴ (۱۹۹۵) به بررسی و مقایسه‌ی مدیریت اطلاعات شخصی و کاغذی پرداختند. در این سال‌ها که هنوز فناوری‌های جدید رایانه‌ای همانند فناوری‌های سنتی (کاغذ) در بافت محیط کار مورد قبول قرار نگرفته بود، بسیاری از پژوهش‌ها مانند باریو (۱۹۹۵)، باریو و ناردی^۵ (۱۹۹۵)، فرتیگ^۶ و دیگران (۱۹۹۶) و جونز و تامس^۷ (۱۹۹۷) به بررسی و مقایسه‌ی مدیریت اطلاعات شخصی اسناد چاپی و الکترونیکی پرداختند. در ایران نیز نخستین

استفاده کنند، موجب عدم دسترسی درست و به موقع به اطلاعات، گم شدن اطلاعات با ارزش و به تبع آن اتلاف وقت، انرژی و هزینه می‌شود.

اعضای هیأت علمی از جمله پژوهشگران جامعه‌ی علمی و دانشگاهی هستند که به واسطه‌ی فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی خود، با حجم زیادی از اطلاعات چاپی و الکترونیکی مواجه‌اند که اگر اطلاعات شخصی خود را به درستی مدیریت کنند، می‌توانند با سرعت و سهولت بیش‌تری به اطلاعات مورد نیاز خود دست یابند. مدیریت اطلاعات شخصی می‌تواند نقش مؤثری در مدیریت مسائل شغلی و پژوهشی اعضای هیأت علمی داشته باشد. به طور کلی، مدیریت اطلاعات شخصی می‌تواند باعث بهبود سواد اطلاعاتی، کاهش سردرگمی، جلوگیری از گم شدن اطلاعات ارزشمند و در نهایت، افزایش کارایی، پیشرفت و موفقیت شغلی و استفاده‌ی درست و بهینه از اطلاعات شخصی در راستای تحقق اهداف اعضای هیأت علمی خواهد شد.

مطالعات مختلفی نشان می‌دهد که دانشجویان و اساتید نیاز به آموزش بیش‌تری در راستای رفع مشکلات مدیریت اطلاعات شخصی خود نیاز دارند (آموزنده، ۲۰۱۱؛ عبدالهی، ۲۰۱۱؛ اوسی اوتاپا و ددزی^۸، ۲۰۱۳). لذا پژوهش حاضر در صدد است تا با استفاده از مدل جونز^۹ (۲۰۰۸) به بررسی وضعیت مدیریت اطلاعات شخصی چاپی و الکترونیکی و مقایسه‌ی این دو میان اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز بپردازد. در واقع این پژوهش بر آن است تا با الگوگیری از مدل جونز، مشخص کند که فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز در چه سطحی قرار دارند و به فراخور نتیجه‌ی حاصل از این بررسی، به شناسایی مشکلاتی که اعضای هیأت علمی در مدیریت اطلاعات شخصی خود (چاپی و الکترونیکی) با آن‌ها مواجه هستند، پرداخته شود و ضمن شناخت نقاط ضعف موجود، نسبت به تقویت آن‌ها اقدام شود. جونز (۲۰۰۸) چارچوب فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی را در سه دسته‌ی کلی شامل «فعالیت یافتن و دوباره‌یابی»، «فعالیت نگهداری» و «فعالیت‌های فراسطحی» تقسیم می‌کند: سپس با توجه به این سه مرحله، هفت فعالیت برای آن مطرح می‌کند که عبارتند از: «یافتن و دوباره‌یابی»، «ذخیره‌سازی»، «سازماندهی»، «نگهداشت»، «امنیت»، «ارزشیابی و ارزش‌گذاری» و «تدبیر و مفهوم‌سازی».

^۱ Pare

^۲ Barreau

^۳ Nardi

^۴ Fertig

^۵ Thomas

^۸ Osae Otopah & Dadzia

^۹ Jones

روش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی است که با روش توصیفی-تحلیلی و پیمایشی انجام گرفته است. جامعه‌ی پژوهش شامل کلیه‌ی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز است. با تعیین تعداد کل اساتید (۵۹۹ نفر) و با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی- طبقه‌ای و جدول کرجسی- مورگان، تعداد تقریبی نمونه ۲۲۰ نفر تعیین شد. از میان ۲۲۰ پرسشنامه‌ی توزیع شده، تعداد ۱۹۳ پرسشنامه برگردانده شد. به این ترتیب، نرخ بازگشت پرسشنامه‌ها ۸۷/۷۲ درصد و قابل قبول است. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش تلفیقی از پرسشنامه‌های آموزنده (2011)، مجاور (2013) و شکاری (2015) است که فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی الکترونیکی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز را بر اساس مدل جونز (۲۰۰۸) مورد بررسی قرار می‌دهد. به منظور حصول اطمینان از روایی صوری (ظاهری) و روایی محتوایی^۱ پرسشنامه، به چند تن از اساتید و دانشجویان دکتری مراجعه و نظرات و اصلاحات خواسته شده توسط آنان در پرسشنامه اعمال شد. پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ^۲ به میزان ۰/۸۷ برای مدیریت توسط شکاری (۲۰۱۵) سنجید شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون تی وابسته) انجام گرفته است.

یافته‌ها

۱. وضعیت فعالیت‌های مدیریت اطلاعات الکترونیکی شخصی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز چگونه است؟ در پژوهش حاضر، مدیریت اطلاعات شخصی اعضای هیأت علمی بر اساس مدل جونز (۲۰۰۸) شامل ۷ فعالیت است. جهت قضاوت در مورد مطلوبیت سطوح هر یک از فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی اعضای هیأت علمی از طیف استاندارد ارزیابی حجازی، بازرگان، اسحاقی^۳ (۲۰۰۸) استفاده شده است. به این ترتیب، اگر میانگین مؤلفه‌های مورد نظر بین ۱ تا ۲/۳۳ باشد وضعیت نامطلوب، چنانچه این میانگین بین ۲/۳۳ تا ۳/۶۶ باشد وضعیت نسبتاً مطلوب و اگر این میانگین بین ۳/۶۶ تا ۵ باشد وضعیت مؤلفه‌های مورد بررسی مطلوب ارزیابی می‌شود. در جدول ۱ اطلاعات توصیفی هر

پژوهش در زمینه‌ی مدیریت اطلاعات شخصی مربوط به جدیدی (2015) به بررسی میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی توسط اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران پرداخت. در این پژوهش مشخص شد که میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی در زمینه‌ی فعالیت‌های «ذخیره‌سازی» و «سازماندهی» در سطح مطلوب و در زمینه‌ی فعالیت‌های «نگهداشت» و «بازیابی» در سطح متوسط قرار دارد. در مجموع، میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی در سطح مطلوب گزارش شده است. بر اساس آزمون فرضیه‌های پژوهش، میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از عناصر آن، بر حسب جنسیت، دانشکده‌ها، رتبه‌های علمی با هم تفاوت معنی‌داری مشاهده نشده است.

نتایج پژوهش شکاری (2015) با هدف بررسی وضعیت مدیریت اطلاعات اسناد چاپی و الکترونیکی شخصی اعضای هیأت علمی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی، نشان داد که مدیریت اطلاعات شخصی الکترونیکی در سطح نسبتاً مطلوب و مدیریت اطلاعات شخصی چاپی و در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد و میان آن‌ها تفاوت معنی‌داری مشاهده می‌شود. بالاترین میانگین فعالیت در بخش الکترونیکی «ذخیره‌سازی» و در بخش چاپی «تدبیر و مفهوم‌سازی» و پایین‌ترین میانگین فعالیت در بخش الکترونیکی «نگهداشت» و در بخش چاپی «امنیت» نشان داده شده است.

مروری بر پژوهش‌های انجام شده در خارج و داخل از کشور نشان می‌دهد که این مطالعات در خارج از کشور از دهه‌ی ۱۹۸۰ و در ایران از دهه‌ی ۱۳۹۰ آغاز شده است؛ بنابراین مطالعات انجام شده در ایران در این زمینه مراحل ابتدایی خود است. بیش‌تر این مطالعات به روش پیمایشی انجام شده‌اند و به بررسی وضعیت مدیریت اطلاعات چاپی و الکترونیکی شخصی گروه‌های مختلف پرداخته‌اند. پژوهش حاضر بر آن است تا به سؤالات زیر پاسخ دهد:

۱. وضعیت فعالیت‌های مدیریت اطلاعات الکترونیکی شخصی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز چگونه است؟
 2. وضعیت فعالیت‌های مدیریت اطلاعات چاپی شخصی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز چگونه است؟
 3. آیا میان وضعیت فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی چاپی و مدیریت اطلاعات شخصی الکترونیکی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟

^۱ Formal

^۲ Face validity

^۳ Content

^۴ Cronbach's alpha

^۵ Hejazi, Bazargan, Eshaghi

جدول ۱- وضعیت کلی مدیریت اطلاعات الکترونیکی شخصی

فعالیت‌ها	کم‌ترین	بیش‌ترین	میانگین	انحراف استاندارد	سطح مطلوبیت
یافتن و دوباره‌یابی	۳	۱۵	۲/۸۸	۰/۹۷	نسبتاً مطلوب
ذخیره‌سازی	۳	۱۵	۲/۵۵	۱/۰۵	نسبتاً مطلوب
سازماندهی	۳	۱۵	۲/۸۴	۱/۱	نسبتاً مطلوب
نگهداشت	۳	۱۵	۳/۱۱	۱/۲۱	نسبتاً مطلوب
امنیت	۳	۱۵	۲/۹۴	۱/۲۸	نسبتاً مطلوب
ارزشیابی و مفهوم‌سازی	۳	۲۹	۲/۷۸	۱/۴۱	نسبتاً مطلوب
تدبیر و مفهوم‌سازی	۳	۱۵	۲/۶۴	۰/۹۴	نسبتاً مطلوب
وضعیت کلی	۳	۱۷	۲/۸۲	۱/۱۳	نسبتاً مطلوب

جدول ۲- وضعیت کلی مدیریت اطلاعات شخصی چاپی

فعالیت‌ها	کم‌ترین	بیش‌ترین	میانگین	انحراف استاندارد	سطح مطلوبیت
یافتن و دوباره‌یابی	۴	۱۳	۲/۹۵	۰/۸۴	نسبتاً مطلوب
ذخیره‌سازی	۳	۱۴	۲/۷۳	۰/۹۷	نسبتاً مطلوب
سازماندهی	۳	۱۴	۲/۸	۱/۰۸	نسبتاً مطلوب
نگهداشت	۳	۱۵	۳/۱۴	۱/۰۱	نسبتاً مطلوب
امنیت	۳	۱۵	۳/۳۳	۱/۱۴	نسبتاً مطلوب
ارزشیابی و ارزش‌گذاری	۳	۱۵	۲/۶۲	۰/۹۴	نسبتاً مطلوب
تدبیر و مفهوم‌سازی	۳	۱۲	۲/۵۱	۰/۸۱	نسبتاً مطلوب
وضعیت کلی	۳/۱۴	۱۴	۲/۸۶	۰/۹۷	نسبتاً مطلوب

جدول ۳- نتایج آزمون تی وابسته مربوط به مقایسه‌ی مدیریت اطلاعات شخصی چاپی با مدیریت اطلاعات شخصی الکترونیکی اعضای هیئت علمی

مقیاس	منابع اطلاعاتی	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
مدیریت اطلاعات شخصی	منابع چاپی	۲/۸۶	۰/۹۷	۰/۸۸	۲۱۹	۰/۳۷
	منابع الکترونیکی	۲/۸۲	۱/۱۳			

علمی دانشگاه شهید چمران اهواز تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟

در راستای پاسخ به این پرسش، از آزمون تی وابسته استفاده گردید که نتایج مربوط به این آزمون در جدول ۳ آمده است.

نتایج حاصل از آزمون تی وابسته نشان می‌دهد که میانگین مدیریت اطلاعات شخصی در منابع چاپی بالاتر از منابع الکترونیکی است. لیکن با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۳۷ این تفاوت معنی‌دار نیست.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر آن است که میانگین فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی چاپی اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز ۲/۸۶ و مدیریت اطلاعات شخصی الکترونیکی ۲/۸۲ است. به این ترتیب، وضعیت فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی چاپی و الکترونیکی اعضای هیئت علمی در سطح نسبتاً مطلوب گزارش می‌شود. اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران با تلاش بیش‌تر می‌توانند سطح اطلاعات شخصی چاپی و الکترونیکی خود را

یک از هفت فعالیت مدیریت اطلاعات الکترونیکی شخصی اعضای هیئت علمی همراه با سطح مطلوبیت آن‌ها آورده شده است.

داده‌های جدول ۱ نشان می‌دهد که هر هفت فعالیت مربوط به مدیریت اطلاعات شخصی الکترونیکی اعضای هیئت علمی مورد بررسی دارای میانگین کلی ۲/۸۲ و نشان دهنده وضعیت نسبتاً مطلوب است.

۲. وضعیت فعالیت‌های مدیریت اطلاعات چاپی شخصی اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز چگونه است؟ در جدول ۲ اطلاعات توصیفی هر یک از هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی چاپی اعضای هیئت علمی همراه با سطح مطلوبیت آن‌ها آورده شده است.

اطلاعات جدول ۲ نشان می‌دهد که هر هفت فعالیت مربوط به مدیریت اطلاعات شخصی چاپی اعضای هیئت علمی دارای میانگین کلی ۲/۸۶ و نشان دهنده وضعیت نسبتاً مطلوب است.

۳. آیا میان وضعیت فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی چاپی و مدیریت اطلاعات شخصی الکترونیکی اعضای هیئت

عمل آید. همچنین به میزان نسبتاً مطلوبی این اسناد را به منظور رفع نیازهای احتمالی آینده آرشیو می‌کنند. نتایج نشان داد که جامعه‌ی مورد بحث اقدام به نگهداری اسناد در محل‌های مختلف و غیر از آرشیو اصلی خود می‌کنند. این امر گویای این نکته است که اعضای هیأت علمی آرشیوهای زیادی برای نگهداری اسناد خود دارند و تمامی اسناد را در محلی واحد نگهداری نمی‌کنند.

در بخش منابع الکترونیکی میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «ذخیره‌سازی» برابر با ۲/۵۵ و در حد نسبتاً مطلوب است. یافته‌های مجاور (۲۰۱۳) و صالح‌نژاد (۲۰۱۴) با پژوهش حاضر همسو هستند. این در حالی است که شکاری (۲۰۱۵) و جدیدی (۲۰۱۵) سطح مطلوب را برای مؤلفه‌ی ذخیره‌سازی گزارش کرده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که اعضای هیأت علمی به طور نسبتاً مطلوبی اقدام به ذخیره‌سازی اطلاعات شخصی الکترونیکی خود در محلی مناسب می‌نمایند. همچنین به طور نسبتاً مطلوبی اقدام به ذخیره‌سازی اطلاعات الکترونیکی خود به منظور رفع نیازهای احتمالی در آینده می‌پردازند. ذخیره‌سازی اطلاعات الکترونیکی شخصی اعضای هیأت علمی مورد بررسی، غیر از رایانه‌های شخصی، بر روی ابزارهای ذخیره‌سازی جانبی مانند کول‌دیسک‌ها نیز انجام می‌شود که می‌تواند باعث آسودگی خاطر جامعه‌ی پژوهش از حذف ناخواسته‌ی فایل‌ها شود.

میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «سازماندهی» اطلاعات چاپی شخصی برابر با ۲/۸ و در حد نسبتاً مطلوب است. به نظر می‌رسد، اعضای هیأت علمی به میزان متوسطی اقدام به دسته‌بندی و آرشیو اسناد چاپی خود به صورت موضوعی در پوشه‌ها و قفسه‌های مختلف می‌پردازند. مرتب‌سازی و سازماندهی منظم و در فواصل زمانی مختلف اسناد چاپی آنان نیز در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد، استفاده و کاربرد یادداشتهای توضیحی در کنار اسناد و پوشه‌های اعضای هیأت علمی برای مرتب‌سازی و سازماندهی اسناد چاپی نیز همانند دو گویه‌ی قبل در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد.

میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «سازماندهی» در بخش الکترونیکی برابر با ۲/۸۴ و در حد نسبتاً مطلوب است. نتایج پژوهش آموزنده (۲۰۱۱)، مجاور (۲۰۱۳) و شکاری (۲۰۱۵) حاکی از وضعیت نسبتاً مطلوب سازماندهی اطلاعات دانشجویان مورد بررسی است که با پژوهش حاضر همسو هستند. همچنین صالح‌نژاد (۲۰۱۴) و جدیدی (۲۰۱۵) نیز سطح نسبتاً مطلوب جامعه‌ی مورد بررسی

به سطح مطلوب برسانند. فعالیت‌هایی که بیش‌ترین میانگین را در بخش مدیریت اطلاعات شخصی چاپی کسب کرده‌اند، شامل «نگهداشت» و «امنیت»؛ و پایین‌ترین آن «تدبیر و مفهوم‌سازی» است. فعالیت‌هایی که بیش‌ترین میانگین را در بخش مدیریت اطلاعات شخصی الکترونیکی کسب کرده‌اند، شامل «نگهداشت» و «امنیت»؛ و پایین‌ترین آن «ذخیره‌سازی» است. یافته‌های پژوهش‌های آموزنده (۲۰۱۱)، مجاور (۲۰۱۳)، صالح‌نژاد (۲۰۱۴)، شکاری (۲۰۱۵) و جدیدی (۲۰۱۵) نیز نشان‌دهنده‌ی وضعیت متوسط مدیریت اطلاعات شخصی الکترونیکی جامعه‌ی مورد بررسی‌شان بودند.

میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «یافتن و دوباره‌یابی» در بخش اطلاعات چاپی شخصی برابر با ۲/۹۵ و در حد نسبتاً مطلوب است. به این معنی که اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز به میزان متوسطی قادرند تا اسناد چاپی مورد نیاز خود را درست و در زمانی که به آن اسناد احتیاج دارند به دست بیاورند و در حد متوسطی محل نگهداری اسناد خود را فراموش می‌کنند، همچنین مراجعه به منبع اصلی اسناد به علت پیدا نکردن آنان در محل نگهداری و آرشیو شده در وضعیت نسبتاً مطلوب قرار دارند.

میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «یافتن و دوباره‌یابی» در بخش اطلاعات الکترونیکی شخصی برابر با ۲/۸۸ و در حد نسبتاً مطلوب است. یافته‌های مجاور (۲۰۱۳)، صالح‌نژاد (۲۰۱۴) و جدیدی (۲۰۱۵) نیز وضعیت نسبتاً مطلوب را به دست آورده‌اند که با این پژوهش همسو هستند. به نظر می‌رسد اعضای هیأت علمی محل نگهداری اطلاعات را در مجموعه‌ی اطلاعات الکترونیکی خود به طور نسبتاً مطلوبی به یاد دارند، همچنین به طور نسبتاً خوبی قادرند تا اطلاعات خود را از منابع اطلاعاتی الکترونیکی مختلف در زمان مناسب پیدا کنند، این عامل می‌تواند دلیلی بر دستیابی مفید، به موقع و سریع آنان با مرورهای پی در پی در منابع اطلاعاتی گوناگون از جمله رایانه‌های شخصی و ابزارهای ذخیره‌سازی مختلف هم‌چون هاردهای اکسترنال باشد.

میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «ذخیره‌سازی» اطلاعات شخصی در بخش منابع چاپی برابر با ۲/۷۳ و در حد نسبتاً مطلوب است. به این معنی که اعضای هیأت علمی کار نگهداری و آرشیو اسناد چاپی خود را از ابتدا در محلی مناسب انجام می‌دهند. آرشیو اسناد چاپی در یک محل مناسب و ثابت، باعث می‌شود تا از پراکندگی و مفقود شدن آن‌ها و فراموش کردن محل نگهداری‌شان که در فعالیت یافتن و دوباره‌یابی مورد بحث قرار گرفت جلوگیری به

اطلاعات میان ابزارها و وسایل الکترونیکی استفاده نمود، کاربرد ابزارهای همگام‌سازی جایگاه نسبتاً مطلوبی در نگهداشت و مدیریت اطلاعات شخصی اعضای هیأت علمی دارد.

میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «امنیت» اطلاعات چاپی شخصی برابر با ۳/۳۳ و در سطح نسبتاً مطلوب است. به این معنی که پنهان کردن اسناد و جاسازی آن‌ها در مکانی دور از دسترس عموم برای جلوگیری از دستیابی دیگران به آن‌ها در وضعیت نسبتاً مطلوبی قرار دارد، میز کار اعضای هیأت علمی از لحاظ شلوغ و به هم ریخته بودن نیز در سطح متوسطی قرار دارد. به هم ریختگی میز کار موجب می‌شود تا اسناد را در زمانی که به آن احتیاج داریم بازیابی نشود. همچنین اعضای هیأت علمی پروژه‌ها و تکالیف ناتمام و به‌طور خلاصه اسناد چاپی بی‌استفاده که انجام آن‌ها از وظایف کنونی نیست را نیز به میزان متوسطی در اطراف خود و یا روی میز کار خود نگهداری می‌کنند.

میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «امنیت» اطلاعات الکترونیکی شخصی برابر با ۲/۹۴ و در سطح نسبتاً مطلوب است. نتایج پژوهش مجاور (۲۰۱۳) و شکاری (۲۰۱۵) نیز نشان داد که فعالیت امنیت مدیریت اطلاعات الکترونیکی شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در سطح متوسط قرار دارد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که استفاده از رمزگذاری‌ها می‌تواند نقش مؤثری در جلوگیری از دست‌کاری و دست‌برد اطلاعات توسط دیگران داشته باشد، اما این عنصر در میان اعضای هیأت علمی به میزان اندکی استفاده می‌شود و وضعیت نامطلوبی دارد، استفاده از نسخه‌های مختلف و به روز آنتی‌ویروس در رایانه و سایر ابزارهای شخصی و سعی بر پاک‌سازی رایانه از وجود کوکی‌ها در وضعیت نسبتاً مطلوب قرار دارند. در صورتی که کوکی‌ها از روی ابزارهای الکترونیکی مثلاً رایانه‌ها پاک نگردند، ممکن است افراد دیگری که بر روی همان رایانه می‌نشینند امکان دسترسی به اطلاعات شخصی آنلاین آن‌ها برایشان فراهم شود.

میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «ارزشیابی و ارزش‌گذاری» اطلاعات چاپی شخصی برابر با ۲/۶۶ و در حد نسبتاً مطلوب است. به این معنی که دسته‌بندی اسناد چاپی شخصی اثرگذاری متوسطی در یافتن بهینه‌ی آن‌ها در میان آرشیو چاپی دارد، همچنین یادداشت‌های توضیحی در کنار نام پوشه‌ها یا چسباندن برگه‌هایی کوچک بر روی اسناد که حاوی توضیحاتی راجع به آن سند باشد به میزان متوسط در یافتن آن اسناد اثرگذار است. کنترل دقیق

خود را به دست آورده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که پوشه‌بندی اطلاعات الکترونیکی توسط اعضای هیأت علمی به میزان نسبتاً مطلوبی صورت می‌گیرد، اما مرتب‌سازی بر اساس نوع فرمت و قالب محبوبیت بیش‌تری دارد.

میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «نگهداشت» اطلاعات شخصی در بخش منابع چاپی برابر با ۳/۱۴ و در حد نسبتاً مطلوب است. به این معنی اعضای هیأت علمی به‌طور متوسطی اقدام به کپی‌گرفتن، اسکن کردن و تکثیر اسناد چاپی می‌نمایند. این عمل می‌تواند راهکار مناسبی برای نگهداشت و مواظبت از اسنادی باشد که اهمیت وافر برای آنان دارد. یکی از مشکلاتی که در مجموعه‌ی اسناد چاپی افراد وجود دارد وجود اسنادی است که دیگر از آن‌ها استفاده‌ای نمی‌شود و لازم است تا اقدام به جداسازی، حذف و دور انداختن آن‌ها شود تا هم جا برای نگهداری اسناد جدید باز شود و هم امکان سازماندهی آن‌ها راحت‌تر شود. خانه‌تکانی و امحای اسناد چاپی قدیمی و آن‌هایی که دیگر از آن استفاده‌ای نمی‌شود نیز در مجموعه چاپی شخصی اعضای هیأت علمی در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد. از سوی دیگر وضعیت جداسازی اسناد چاپی قدیمی و بی‌استفاده از اسناد چاپی جدید نیز در سطح نسبتاً مطلوب و متوسطی قرار دارد.

در بخش منابع الکترونیکی، میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «نگهداشت» اطلاعات شخصی برابر با ۳/۱۱ و در سطح نسبتاً مطلوب است. نتایج پژوهش مجاور (۲۰۱۳) مخالف با نتایج پژوهش حاضر و یافته‌های پژوهش صالح‌نژاد (۲۰۱۴) و جدیدی (۲۰۱۵) در سطح نسبتاً مطلوب و همسو با یافته‌های این پژوهش است. به این معنی که اعضای هیأت علمی در حد متوسطی از فایل‌های الکترونیکی شخصی خود اقدام به گرفتن فایل‌های پشتیبان^۱ می‌کنند. خانه‌تکانی^۲ کامپیوتر می‌تواند نقش بارزی در نگهداشت بهینه و مناسب اطلاعات داشته باشد. مجموعه‌ی اطلاعات شخصی پس از گذشت مدت زمانی، خواسته یا ناخواسته ممکن است دچار به هم ریختگی و ورود اطلاعات نامناسبی شود که شاید دیگر احتیاجی به آن احساس نشود. به همین دلیل نیاز است تا در بازه‌های زمانی مختلف به حذف اطلاعات نامناسب و به عبارت دیگر خانه‌تکانی آن‌ها اقدام شود. این فعالیت در میان اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز وضعیت متوسطی دارد. نتایج نشان داد که از ابزارهای همگام‌سازی می‌توان برای انتقال و نگهداری ایمن

^۱Backup

^۲Spring cleaning

متوسطی طرح و ساختاری از اطلاعات خود در ذهن دارند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری میان مدیریت اطلاعات شخصی چاپی و الکترونیکی اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز وجود ندارد. جونز و تامس (۱۹۹۷) به این نتیجه رسیدند که افراد برای انجام فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی خود از روش‌ها و ابزارهای سنتی مانند کاغذ، قلم و پوشه استفاده‌ی بیش‌تری می‌کنند و فناوری‌های جدید طرفداران کم‌تری دارد. در کل نتایج پژوهش جونز و تامس (۱۹۹۷) نشان داد که سیستم‌های سنتی بر سیستم‌های الکترونیکی ارجحیت دارد و وضعیت مدیریت اطلاعات شخصی چاپی وضعیت بهتری نسبت به الکترونیکی دارد. اکنون که نزدیک به دو دهه از پژوهش مذکور می‌گذرد فناوری‌های جدید بر طرفداران خود افزوده است و با روش‌ها و ابزارهای سنتی مانند کاغذ و قلم همگام شده است. این در حالی است که شکاری (۲۰۱۵) به این نتیجه رسید که افراد برای انجام فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی خود، از روش‌ها و ابزارهای جدید استفاده‌ی بیش‌تری می‌کنند و فناوری‌های جدید طرفداران بیش‌تری دارند. در این مطالعه، فعالیت‌های مدیریت اطلاعات الکترونیکی و فعالیت‌های مدیریت اطلاعات چاپی هم سطح هستند و هیچکدام بر دیگری چیرگی ندارند. همواره پدیده‌های جدید نیاز به یک بازه‌ی زمانی بیش‌تری برای شناخت و اثبات خود دارند و ممکن است در آینده ابزارهای الکترونیکی جدید مورد استفاده بیش‌تری قرار گیرند.

References

- Abdollahi, L. (2011). *Tehran university of medical sciences faculty use of personal information management tools*. Dissertation Master of Library and Information Science, School of management and medical information, Tehran university of medical sciences, Tehran, Iran (Persian).
- Amuzandeh, M. (2011). *Investigation of factors affecting personal information management zahra university graduate students in the academic year 91-1390*. Thesis master of library and information science, School of educational sciences and psychology, Al-Zahra University, Tehran, Iran (Persian).
- Barreau, D. K. (1995). Context as a factor in personal information management systems. *Journal of the American Society for Information Science*, 46 (5), 327-339.
- Barreau, D. K.; Nardi, B. A. (1995). Finding and re-

جریان ورود و خروج اسناد چاپی از مجموعه‌ی شخصی در وضعیت متوسطی قرار دارد.

در بخش مدیریت اطلاعات الکترونیکی شخصی، میانگین گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «ارزشیابی و ارزش‌گذاری» برابر با ۲/۷۸ و در حد نسبتاً مطلوب است. نتایج پژوهش مجاور (۲۰۱۳) در راستای نتایج این پژوهش است. مجاور پس از انجام مطالعه‌ی خود به این نتیجه دست یافت که وضعیت ارزشیابی و ارزش‌گذاری اطلاعات در وضعیت متوسطی قرار دارد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که اعضای هیأت علمی توانایی نسبتاً مطلوبی در شناخت و امحای اطلاعات قدیمی، نامناسب و بدون استفاده‌ی خود در میان مجموعه‌ی اطلاعات الکترونیکی شخصی خود دارند و به طور متوسطی قادرند تا خود را با تغییرات مختلف نرم‌افزاری انطباق دهند و با توجه به آن تغییرات اقدام به مدیریت اطلاعات شخصی خود نمایند. از سوی دیگر، کنترل دقیق جریان ورود و خروج اطلاعات در میان اعضای هیأت علمی مورد بررسی نیز در وضعیت متوسطی قرار دارد. در بخش مدیریت اطلاعات چاپی شخصی، میانگین گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «تدبیر و مفهوم‌سازی» برابر با ۲/۵۱ و در حد متوسط رو به پایین است. به این معنی که پیوستگی و ارتباط کل مجموعه‌ی اسناد چاپی اعضای هیأت علمی در وضعیت متوسطی است و با شناخت متوسطی که از مجموعه‌ی اسناد چاپی شخصی خود دارند قادرند امور روزمره‌ی خود را انجام دهند و قبل از استفاده از این مجموعه به میزان متوسطی از آن طرح و ساختاری در ذهن دارند.

میانگین به دست آمده از گویه‌های مورد بررسی در فعالیت «تدبیر و مفهوم‌سازی» اطلاعات الکترونیکی شخصی برابر با ۲/۶۴ و در حد نسبتاً مطلوب است. یافته‌های این پژوهش همسو با نتایج پژوهش مجاور (۲۰۱۳) است که دریافت مجموعه عناصر فعالیت تدبیر و مفهوم‌سازی در سطح نسبتاً مطلوب است و مخالف با نتایج پژوهش شکاری (۲۰۱۵) است که دریافت مجموعه عناصر فعالیت تدبیر و مفهوم‌سازی در سطح مطلوب است. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که پیوستگی و ارتباط کل مجموعه‌ی اطلاعات الکترونیکی شخصی اعضای هیأت علمی در وضعیت متوسط رو به پایینی قرار دارد. هم‌چنین شناخت آن‌ها از مجموعه‌ی اطلاعات الکترونیکی تا حد متوسطی توانسته است یاری‌رسان آن‌ها در انجام بهتر امور روزمره‌شان باشد. از سوی دیگر، اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز قبل از استفاده از مجموعه‌ی اطلاعات الکترونیکی شخصی خود، به میزان

- ment systems. *Behaviors & Information Technology*, 16 (3), 158-160.
- Mojaver, A. (2013). *Check the status of Shahid Chamran University graduate management students' personal information in a personal electronic information based on Jones*. Master's thesis of knowledge and information science, College of education and psychology, University of Shahid Chamran, Ahvaz, Iran (Persian).
- Osae Otopah, F.; Dadzie, P. (2013). Personal information management practices of students and its implications for library services. *Aslib Proceedings: NewInformation Perspectives*, 65 (2), 143-160.
- Pare, F. X. (2011). *Personal information management among office support staff in a university environment: an exploratory study*. Doctoral dissertation, School of Information Studies, McGill University, Montreal.
- Salehnezhad, Z. (2014). Personal information management behaviors among students of Birjand University. Master's thesis of information science, College of education and psychology, University of Birjand, Iran (Persian).
- Shekari, M. R. (2015). Personal information management assessment of knowledge and information science faculty members in Iran. Master's thesis of knowledge and information science, knowledge and information sciences, Tehran University, Tehran, Iran (Persian).
- Zavarghi, R. (2010). Personal information management: a new step in personal organizer data. organization of information: approaches and new solutions: Proceedings of the first annual conference of the Association of Library and Information Science, 16, 17 Mar 2006. Tehran, Ketabdar: 477-498 (Persian).
- minding: File organization from the desktop. *SIGCHI Bulletin*, 27 (3), 39-43.
- Boardman, R. (2004). *Improving tool support for personal information management*. Doctoral dissertation. Department of electrical and electronic engineering, Imperial college, London University, London. Available at: http://www.richardboardman.com/docs/thesis_submitted_bound.pdf (Accessed 10 January 2016).
- Capra, R. (2009). A survey of personal information management. Available at: <http://pimworkshop.org/2009/papers/caprapim2009.pdf> Accessed 10 January 2016).
- Elsweiler, D. (2007). *Supporting human memory in personal information management*. Doctoral dissertation, Department of computer and information sciences, University of Strathelyde.
- Fertig, S., Freeman, E.; Gelernter, D. (1996). Finding and reminding reconsidered. *SIGCHI Bulletin*, 28 (1), 66-69.
- Hejazi, Y; Bazargan, A; Eshaghi, F. (2008). *Step by step guide internal evaluation of quality in the university system*. Tehran: Tehran University, Institute of printing and publishing (Persian).
- Jadidi, Z. (2015). *Evaluation of the use of personal information by members of the Board of Management of knowing School-University of Medical Sciences, Tehran, Iran in 2013*. Shahid Beheshti University and a master's thesis Medical Information Science. School of Health Management and Informatics, University of Medical Sciences and Health Services, Tehran, Iran (Persian).
- Jones, W. (2008). Personal information management. *Annual Review of Information Science and Technology*, 41(1), 453-504. Available at: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/aris.2007.1440410117/full> (Accessed 16 Nov. 2015).
- Jones, S. R.; Thomas, P. J. (1997). Empirical assessment of individual's personal information manage-

Comparison of the Status of Personal Information Management Print and Electronic Activities in Faculty of Shahid Chamran University

Hooman Soleymani: Master of Knowledge and Information Science, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran (Corresponding author). hooman.soleymani@yahoo.com

Gholamreza Heidari: Associate Professor of Knowledge and Information Science, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

Farzaneh Ghandadi Nezhad: Master of Knowledge and Information Science, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

Abstract

Background and Aim: The purpose of this study was to investigate the status of print and electronic personal information management activities and compare them between faculty of Shahid Chamran University of Ahvaz.

Methods: The present study, is conducted in a survey, In terms of purpose, it is an applied type and In terms of nature, it is descriptive and analytical. The research community consists of all faculty of Shahid Chamran University of Ahvaz. In order to analyze the data, were used descriptive statistics and inferential statistics.

Results: Results showed that the overall average print information management boards of faculty is 2.86 and electronic personal information management is 2.82. In this way, the print and electronic personal information management activities of faculty are in a relatively good level. Results indicate that There is no significant difference between the print and electronic information management activities of faculty of Shahid Chamran University of Ahvaz.

Conclusion: The results indicate that the activities of electronic information management and print information management activities of the faculty are equal and none of them overlap. New phenomena always need more time to know and prove themselves, and new electronic gadgets may be used in the future.

Keywords: Information management, Personal information management, Electronic information, Print information, Faculty